

يىل : ۱ صاى ۱۲

يىلانى

عثمانلى مملكتى ايچىن ۲ غروش
روسىيە عجمستان ايچىن ۲ روبلە
باشقا مملكتلر ايچىن ۵ فرانك

صايبىسى ۱۰ پارا

تۈرك سۆزى

خەلقە دوغرو كىتىمك ، خەلق ايچون چاليشمق . . .

هفتەره بر « تۈرك يۈردى » طرفندە مېقاريلير

مدىرى جلال ساهىر

اداره خانه

استانبولده نور عثمانيه
جاده سنده ۴۰ نومرولى
« تۈرك يۈردى »

پنجشنبه ۲۶ حىران ۱۳۳۰

بوصايبه كى يازيلير

مصاحبه : كله لرك معنالى نهدر ، عمر سيف الدين * اجتماعى دردلىرىزدن : تۈركك بياض قاتلى : آقا كوندوز * شعر : قوشما ،
تارخان * اسكى ادبيات لسانى وتورجكه ، حسن قورقود * قاچاق حسن ، (حكايه) عاصم *

مصاحبه

كله لرك معنالى نره ده در ؟

بز حالا بوگونكى حقيقتە اصلا اويمايان قرون وسطى
مفهوملريله دوشونوروز. هيچ برنتيجيه وارمايان بوتون
مناقشه لريمز سبب ايشتە بومفهوم مسئله سيدر .

اجتماعياتده ، علومده ، سياسياتده اولدينى گيى
لسانده ده بزي احاطه ايدن حقيقتە ، شائيتە يابانچى قالير
وكندى قافامزده كى اويدورمه مفهوملرله حقيقتلر يانمغه
چاليشيرز . مثلاً حقيقتده بر تۈرك ملتى واردر . بونى
ممکن اولدينى قادار انكار ايدەرز . چونكه قافامزده بيگلرجه
قيريلش خيالدين دوغما بر « عثمانلىق » مفهومي واردر .
اسمى انكار ايتديگمز ملتيمزك آنجاق آلتى عصرلق
تاريخنى آليز ، داها اولكى حياتى طانيمايز . هيئات ،
حالبوكة آلتى عصرده سكسان ميلئونلق بر ملت ده گيل ،
حتى آلتى متره محيطنده بر چنار آغاجى بيله يتيشمىز ...
حقيقتده ياشايان شيلرى برربرر انكار ايدەركن لسانى ده
اونوتمايز . وديرزكه :

— تورجكه يوقدر . بولسان ، عثمانلى لسانيدر .
عثمانلى لسانى ده صرفك ايچنده عربجه ، عجمجه قاعده لر
بولونان مختلط بر لهجه در . عربجه و عجمجه ائى بيلمەين
عثمانليجه يازاماز !

علمك ، نك حقيقت گيى نظريمىزده هيچ اهميتى
يوقدر . المزده « قاموس عثمانى » لر وار . بونلرك ايچنده
بر كله تورجكه بولونماز . هپ عربجه ، عجمجه كله لر ...
« عثمانليجه » دينلان دوزمه ادبيات ديلنده تورجكه يه
ذره قدر اهميت ويريلز . تورجكه عثمانليجه نك ايچنده
عادتا قيمتسز بر صافرادر . تورجكه كله لرى عادى ، قابا ،
آهنكسز بولوروز . مثلاً « ايزجيلك ، اويماق بگى
والح .. » گيى مى حركتك يگى اصطلاحلرني بيله شديد
بر تهالكله عثمانليجه يه ترجمه يه قالدقارز .

و حقيقتە ، يعنى عرفه التفات ايمه ديگمىزدن قوللانديغىمىز
عربجه و عجمجه كله لرك معنالىرى ده لسانى وجدانده
ده گيل ، عرب و عجم قاموسلرنده آراز .

حالبوكة گچن مقاله لريمزده آكلاتيغىمىز گيى
« عثمانليجه » دى يه حقيقتده بر لسان يوقدر واولامازده ...
قونوشديغىمىز لسان تورجكه در . هر لسان گيى بزم
لسانمىزده خارجدن كله لر گيرمش و تۈرك ملتى كسب
ايتمشدر . تۈرك صرفه ديگر اجنبى صرفلردن قاعده
گيرەمز . عربجه ، عجمجه تركيب و جمع قاعده لرى آنجاق
او اويدورما اسكى ادبيات لساننده ياشايه بيلير . قونو -
شوركن هيچ بر تۈرك - اصطلاحلردن باشقا - عربجه ،
عجمجه صرفلريله ياپيلمىش تركيلر و جمعلر قوللانماز .
تورجكه يه گيرن يابانچى كله لرده اسكى معنالىرى غائب

ایدهر . تورک تجویدینه گوره آهنگنی ده گیشدیردیکدن
صوگرا معناسنی ده ده گیشدیردی .

مثلا « مکتب ، شفق ، تسریر ، صدا » کلهلرینه
باقالم . بو کلهلرک تورکجه معنالی باشقا ، عربجه معنالی
باشقادر .

تورکجه مکتب : ایچنده درس اوقوناچق بریر
دیمکدر ، عربجه مکتب : ایچنده یازی یازیلاچق بریر .
تورکجه شفق : کونش دوغمازدن اولکی آیدینلقدر .
« شفق آتدی . داها اویویامادم . » دیرز . عربجه شفق
کونش باتدقدن صوگرا کی آیدینلیقدیر .

تورکجه تسریر : سهویندیرمکدر . عربجه تسریر :
یاری بلنه قدر صویه دالمقدیر .

تورکجه صدا : سس دیمکدر . « بوزغوق بر صدا
ایله سوزه باشلادی » دیرز . عربجه صدا سس ده گیل ،
سسک عکسی دیمکدر .

*

**

تورکجه یه اهمیت ویرمهین ، تورکجه نك وارلغنی انکار
ایدهن قرون وسطی مفهومیچیلری بوگون تورکجه له شمش
اولان بو کلهلرک تورکجه معنالی یی یا گیش ، عربجه
معنالیینه دوغرو دیرلر . حالبوکه لسانمزه بو کلهلرک

تورکجه معنالی دوغرو ، عربجه معنالی یا گیشدر .
تورکجه یه گیرن کلهلرک معنالی عرب و عجم قامو .
سارنده ده گیل ، تورککلیک لسانی وجدانندهدر .

*

**

عربجه ، عجمجه کلهلرله برابر تورکجه کلهلرکده
معناسی عرفک ، شائیتک ویردیگی معنادر . تورکجه
نه قادر چوق کلهلر واردرکه اُسکی معنالی بوگون
تمامیله ده گیشمیشدر . بوگون ؛ بوگونکی حقیقتک ،
یعنی عرفک ویردیگی معنا دوغرودر ؛ اُسکیسی یا گیش .

*

**

نتیجه : — تورکجه ده کی کلهلرک معنالی اجنبی
قاموس کتابلرنده ده گیل ، اونلری آلوب ایسته دیگی گیبی
کندینه مال ایدن لسانی وجدانندهدر . ای گنجلر !
آرتیق اول زمان قابورصامان عالمی گیبی گوزلریگری
اجنبی قاموسلره دیکمه ییگز سزی ایچنده یاشاتان حقیقتی ،
شائیتی ، عرقی تدقیق و ترصد ایدیگز . شیوه گز ، صرفگز ،
نحو گز ، اسلوب گز گیبی ، کلهلریگزک اُک دوغرو و مکمل
معناسنی ده اوراده بولا جقسگز ..

عمر سیف الدین

تورکک بیاض قاتلی

اهمماعی دردلیرمزده

ایتالیانلر ، طرابلسده طوراغمزى ازیوردی ؛ بز بوراده آخلاقسز لنگ اُتواغندن گردنلیکلر طاقوب طاقیشدیر .
یوردق .. فقط ئولموردق وایشته ئولمهدک .

درت دوشمان قاپیزه دایانمش عرض و ناموس سمری چیگنه یوردی ؛ بز بوراده آخلاقسز لنگ نیجه چشیدنندن
دیباچهلر یچوب گیوردق .. فقط ئولموردق وایشته ئولمهدک .

اقتصادک نیجه سی ، آغزیمزه بر لقمه اُکمک اوزاتوب چکدرک آلاى ایدیوردی ؛ بز بوراده آخلاقسز لنگ
بومبورتلئ اوتوموبیلله کاغذخانه صفاسی یاپیوردق .. فقط ئولموردق وایشته ئولمهدک .
لکن ، بوگون ئولویورز !

آت بینه نك ، قلیچ قوشانانك ، کویری کجه نلکمر .